

האם הבבלי ראה את הירושלמי?

ר"ע" (משנת 500 ע"ס)

וולמה מתכסין - חוגרות שקין, תנין זירושלמי: שהיו חוגרות שקין ויולאין לבית הקברות ותוקעין בקרנות, ובעי ליה מיבעיא: שקין למה, וזית הקברות למה, ותקיעת שופר למה?

מהר"ף וילא (משנת 500 ע"ס)

גמ' למה יולאין לבית הקברות. נ"ב הגה במשנה שלנו לא נזכר מאומה מהליכה לבה"ק. ורש"י הרגיש בזה וכ' דסמך ע"ד הירושלמי. ומכאן ראה לדברי רב אלפס שכ' סוף עירובין דש"ס ירושלמי היה כבר מסודר לפני חותמי תלמוד בבלי ועי' בספר יד מלאכי ח"ב כללי ב' התלמודים שהביא דברי רבינו יהונתן דמפ"ז אין לנו חוששין לירושלמי נגד הבבלי דאותן רבנן שסדרו הבבלי הביאו בו אותן הסברות שהם כהלכה הנאמרות בירושל' ורוב תלמוד בבלי מן הירושלמי נובע כגון דברי ר' יוחנן ור"ל וכל הנקראים בשם רבי ע"ש ומכאן ראה גמורה שהרי מקשה כאן ביה"ק למה על ענין שאין לו שום רמז בבבלי רק סמך על מה שמבואר בירוש' ועי' (גדה ח' ע"א) ואמר ר"א הלכה כר"א דאומרה ברכה רביעית בפ"ע וכ' רש"י ד"ה ואמר ר"א בירוש' ברכות ע"ש ראינו גם שם דהבבלי סמך על ענין המבואר בירוש':

ר"פ (עירובין, לא ע"ס כ"ב דפי ה"פ)

וחזינן למקצת רבואתא דסבירא להו כעולא וסמכי אגמרא דבני מערבא דגרסינן התם... ואנן לא סבירא לן הכי דכיון דסוגיין דגמרא דילן להתירא לא איכפת לן במאי דאסרי בגמרא דבני מערבא דעל גמרא דילן סמכינן דבתרא הוא ואינהו הוי בקיאי בגמ' דבני מערבא טפי מינן ואי לאו דקים להו דהאי מימרא דבני מערבא לאו דסמכא הוא לא קא שרו ליה אינהו:

זכריה פניקל (מבוא הירושלמי נ"א ע"ס)

ובזמננו קמו שני חכמים הרב מהרש"ל ר"פ והרב מוהר"ר צבי חיות ז"ל ואמרו בהחלט שהירושלמי היה כבר מסודר נגד עיני מסדרי הבבלי והביאו ראיות לזה. והראיות האלה ישא רוח ואין בהם ממש ונזכיר קצתן ומהן יש לדין על השאר. החכם ר"ץ חיות הביא ראייה בספרו אמרי בינה ד' י' מהא דאיתא בבבלי תענית ט"ז ע"א ולמה יוצאין לבית הקברות וכו' ולא נזכר מזה במשנה ובגמרא אבל בירושלמי איתא וכמו שכתב רש"י שם עכ"ל. ומה בזה הצורך להביא ראייה ממשנה או מגמרא? דבר כזה לצאת לבית הקברות נולד לרוב מן המנהג וכן מורה הלשון ולמה יוצאין לבית הקברות ולא נאמר ולמה אמרו יוצאין וכו'. ובאמת גם בירושלמי לא נמצא שחייבין לצאת לבית הקברות ושם איתא כמו בבבלי ולמה יוצאין לבית הקברות ע"ש. ואפשר שהיתה לפני רש"י גי' אחרת וידוע שהפיי למס' תענית אינו לר' שלמה יצחקי והמפרש כתב הרבה פעמים שלא בדיוק.

סדר הברכות הנוספות שבתעניות

במקדש		בגבולין
ר"ן (ברייתא 2)	רא"ה (ברייתא 1 - ע"פ דק"ס)	
פסוקים/תחנונים מי שענה וכו'	פסוקים/תחנונים חתימה (ברוך אתה ה' וכו')	פסוקים/תחנונים מי שענה וכו'
חתימה (ברוך אתה ה' וכו')	ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד	חתימה (ברוך אתה ה' וכו')
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד	תקעו הכהנים תקעו	אמן
תקעו הכהנים תקעו	מי שענה וכו'	תקעו הכהנים תקעו
מי שענה וכו'	תוקעים	תוקעים
תוקעים		